

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/16/2023
Identifikačné číslo spisu:	1318205333
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1318205333.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: ZZS Kysuce, s.r.o., Čadca, Okružná 111/8, IČO: 36 426 865, zastúpený MAJCHRÁK & MAJCHRÁK, advokáti, s.r.o, Nová Bystrica 850, IČO: 36 416 525, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava, Limbová 2, IČO: 00 165 565, o náhradu škody vo výške 776.141,27 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-11C/72/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. augusta 2021 sp.zn. 4Co/130/2020-293, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. augusta 2021 sp.zn. 4Co/130/2020-293 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 3. februára 2020 č.k. 11C/72/2018-284 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému náhrady škody vo výške 776.141,27 eura s príslušenstvom titulom náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Zároveň žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému. Žalobca v žalobe uviedol, že škoda pozostáva z vecnej škody - strata na hodnote vozidiel 38.413,65 eura, vyplatené odstupné 9.691,94 eura, ušlý zisk 910.044,60 eura. Svoj nárok si uplatnil u žalovaného, ktorý mu dňa 2. augusta 2018 oznámil, že ho považuje za neopodstatnený.

1.1. Podľa súdu je nesporné, že žalobca, ako jeden z viacerých uchádzačov, požiadal žalovaného o vydanie povolenia na prevádzkovanie ambulantnej záchrannej zdravotnej služby v sídlach Nová Bystrica, Čadca a Terchová. Rozhodnutím žalovaného č. 07685/2010-OP zo dňa 5. januára 2010 bola jeho žiadosť zamietnutá, minister v rámci rozkladu nezistil dôvod na zrušenie tohto rozhodnutia. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č.k. 2S/224/2014 zo dňa 11. januára 2012 predmetné rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a zároveň je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom 3Sžo/25-29/2012 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že žalobu zamietol. Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodnutím III. ÚS 12/2014-53 zo dňa 6. mája 2014 rozhodol, že základné právo bolo porušené a zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp.zn. 3Sžo/25-29/2012 zo dňa 11. júna 2013 a vec vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd opätovne rozhodoval rozsudkom č.k.

3Sžo/64/2014 zo dňa 3. marca 2015 tak, že rozsudok krajského súdu 2S/224/2010-114 potvrdil. Uviedol, že vzhľadom na právny názor ústavného súdu konštatuje potrebu odôvodniť, či vady podmienok výberového konania sa prejavili i pri vytváraní správnej úvahy výberovej komisie a či mali vplyv na získané poradie uchádzačov a k tomu musí poskytnúť argumenty žalovaný. Zároveň dodal, že v prípade, že išlo o vady, ktoré by mali vplyv na poradie uchádzačov, musí byť daná možnosť i úspešnému uchádzačovi vyjadrovať sa ku tvrdeniam neúspešných uchádzačov. Žalovaný vo veci opätovne rozhodoval rozhodnutím č. S05408-OP-2015 zo dňa 7. októbra 2015 s tým, že žalobcovi sa nepovoľuje prevádzkovať ambulancie záchranej zdravotnej služby. O rozklade bolo rozhodnuté dňa 21. marca 2016, rozhodnutím č. S09474-OP-2015 tak, že minister rozklad žalobcu zamietol a potvrdil rozhodnutie zo dňa 7. októbra 2015. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/117/2016-126 zo dňa 24. mája 2018 súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Súd v odôvodnení uviedol, že výberové konanie bolo uskutočnené z podnetu žalovaného, podaním žiadosti žalobcu sa začalo správne konanie, pričom nebolo sporné, že dôvod správneho konania odpadol, pretože žiadosť žalobcu z roku 2009 z dôvodu uplynutia obdobia, na ktoré žiadal vydať povolenie, sa stala bezpredmetnou, preto orgán verejnej správy nepostupoval správne, keď žiadosť zamietol, ale bol povinný konanie zastaviť. Rozhodnutím č. S05539-2019-ONAPP zo dňa 4. februára 2019 žalovaný správne konanie o vydanie povolenia na prevádzkovanie ambulantnej záchranej zdravotnej služby zastavil, nakoľko odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu.

1.2. Vec právne posúdil podľa § 3, § 5 ods. 1, § 6, § 9 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Pokiaľ žalovaný vzniesol námietku premlčania, súd sa stotožnil so žalobcom, že o vzniku škody sa dozvedel z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Sžo/64-68/2014 zo dňa 3. marca 2015, ktorý mu bol doručený dňa 20. apríla 2015. 10-ročná premlčacia lehota (§ 19 ods. 2 citovaného zákona) začala plynúť 21. apríla 2015 a skončila by dňa 21. apríla 2018, počas predbežného prerokovania nároku od 5. marca 2018 do 21. augusta 2018 podľa § 15, § 19 ods. 3 však neplynula, pričom žaloba bola súdu doručená dňa 27. augusta 2018, preto na uplatnenú námietku premlčania neprihliadal. Tvrdenia žalobcu ohľadne nesprávneho úradného postupu žalovaného pri výberovom konaní, keď sa žalobca domnieval, že žalovaný hodnotil kritériá, ktoré si sám vymyslel a ktoré boli nad rámec zákona, pričom ak by hodnotil len tie zákonom uložené, vyhral by iba žalobca, nakoľko ako jediný spĺňal zákonné kritériá, ako jediný prevádzkoval záchrannú zdravotnú službu, však nemal súd za preukázané. Najvyšší súd nezákonnosť postupu nekonštatoval, pripustil iba možnosť, ktorú bolo potrebné preskúmať a záver náležite odôvodniť. Návrh žalobcu na doplnenie dokazovania vyžiadaním si správneho spisu zamietol ako hospodárny, pretože ani po oboznámení sa s jeho obsahom by súd nemohol posudzovať splnenie podmienok pri výberovom konaní, či poradie uchádzačov stanovené výberovou komisiou. Preto žalobu v tejto časti zamietol.

1.3. Žalobca v ďalšom vyvodzoval nárok na náhradu škody z dôvodu existencie nezákonného rozhodnutia, za ktoré označil rozhodnutie žalovaného zo dňa 5. januára 2010, ktoré bolo zrušené rozsudkom zo dňa 11. februára 2012, v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Sžo/64-64/2014 zo dňa 3. marca 2015, keďže iná náprava už nie je možná, pretože uplynula lehota na vydanie povolenia a preto bolo správne konanie zastavené. Súd považoval za nesporné, že predmetné rozhodnutie bolo zrušené a aj keď v konečnom dôsledku bolo správne konanie zastavené, súd pristúpil ku skúmaniu nároku na náhradu škody z dôvodu existencie nezákonného rozhodnutia. V tejto súvislosti uviedol, že zodpovednosť štátu predpokladá kumulatívne splnenie troch základných podmienok a to nielen existenciu nezákonného rozhodnutia, ale aj vznik škody a príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. Podľa súdu žalobca nepreukázal príčinnú súvislosť medzi zrušeným rozhodnutím žalovaného a údajnou škodou. Stotožnil sa so žalovaným, že aj keby bol žalobca jediným uchádzačom, neznamená to, že má automaticky právny nárok byť výberovou komisiou vybraný, vždy pri výberovom konaní je prítomné riziko, že účastník nebude vo výberovom konaní úspešný. Preto aj keby žalobca v tomto spore preukázal, že úspešný žiadateľ nespĺňal zákonné kritériá výberu, neznamená to, že by práve žalobca získal povolenia na prevádzkovanie ambulantnej záchranej služby. Žalobca v spore neunesol dôkazné bremeno ani ohľadne výšky škody, nakoľko výplatné pásky za obdobie apríl a máj 2010, nemajú žiadnu výpovednú hodnotu vo vzťahu k predmetu sporu, nepreukazujú, že predmetní zamestnanci boli naozaj zamestnancami žalobcu, že s nimi bol ukončený pracovný pomer, kedy, z akého dôvodu. Navyše prisvedčil argumentácii žalovaného, že sa jedná o obdobie, kedy žalobca už nemal

povolenie na prevádzkovanie záchranej zdravotnej služby a preto nie je zjavné, z akého dôvodu ich zamestnával a ak ich zamestnával, preto tvrdí, že im musel vyplatiť odstupné. Ani predložené znalecké posudky vypracované za účelom odpredaja motorových vozidiel nevypovedajú nič o vzniknutej údajnej škode. Preto žalobu zamietol a o náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 a § 262 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podal žalobca rozsiahle odvolanie, v ktorom okrem iného tvrdil, že si uplatnil nárok na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu a nezákonného rozhodnutia podľa zákona č. 514/2003 Z.z., nakoľko z rozhodnutia najvyššieho súdu z 3. marca 2015 je zrejmé, že správne súdy rozhodnutie zrušili pre jeho nezákonnosť, a to z dôvodu nezákonnosti celého úradného postupu (výberového konania), ktorý vydaniu rozhodnutia predchádzal.

2.1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 25. augusta 2021 sp.zn. 4Co/130/2020-293 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na to, že vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správne.

2.2. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím uviedol, že „...zistený skutkový stav podľa odvolacieho súdu umožňoval právny záver o preukázaní nezákonných rozhodnutí ako základného predpokladu zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V zmysle § 6 ods. 1 veta druhá zák. č. 514/2003 Z.z. súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím orgánu, ktorým bolo zrušené alebo zmenené právoplatné rozhodnutie pre nezákonnosť. Dôvodová správa k ustanoveniu § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. výslovne uvádza, že nezákonnosť rozhodnutia nie je možné a ani účelné zisťovať v rámci konania o náhradu škody. Nezákonnosť rozhodnutia musí byť v čase prejednávania nároku o náhrade škody už konštatovaná príslušným orgánom, ktorý je podľa procesných predpisov oprávnený zrušiť nezákonné rozhodnutie pre jeho nezákonnosť. Otázku nezákonnosti rozhodnutia nie je možné riešiť ako otázku predbežnú. Nezákonnosťou treba rozumieť nielen nesprávne právne posúdenie otázok hmotnoprávných, ale aj procesné pochybenia, ak mali vplyv na správnosť rozhodnutia. Len výnimočne nemusí byť dôvodom zrušenia rozhodnutia jeho nezákonnosť. Ide o prípady, keď sa po vydaní napadnutého rozhodnutia situácia zmení natoľko, že už v dobe, kedy sa rozhoduje o opravnom prostriedku, netrvajú dôvody pre existenciu rozhodnutia a k jeho zrušeniu nedochádza pre nezákonnosť, ale z iných dôvodov. Rozhodnutia žalovaného boli zrušené z dôvodov podľa § 250j ods. 2 OSP. Použitím logického výkladového pravidla a contrario vo vzťahu k uvedenému ustanoveniu možno vyvodiť, že zrušenie rozhodnutia správneho orgánu podľa § 250j OSP bez ohľadu na to, z ktorého v ňom uvedených dôvodov k tomu došlo, znamená jeho zrušenie pre nezákonnosť. Z uvedeného vyplýva, že prvý predpoklad zodpovednosti štátu za škodu, a to existencia právoplatných rozhodnutí, ktoré boli zrušené pre nezákonnosť, bola splnená.“ Odvolací súd nemal preukázanú existenciu príčinnej súvislosti medzi zrušenými nezákonnými rozhodnutiami a nárokom na náhradu škody a stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že aj keby žalobca v tomto spore preukázal, že úspešný žiadateľ nespĺňal zákonné kritériá výberu, neznamená to, že by práve žalobca získal povolenia na prevádzkovanie ambulantnej záchranej služby. Stotožnil sa aj so záverom súdu prvej inštancie o nepreukázaní výšky škody. Pre nepreukázanie príčinnej súvislosti a ani vzniknutej škody žalobcom, pričom pre náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. musia byť splnené všetky predpoklady, žalobu žalobcu zamietol a o nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Žalobca podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, pričom namietal jeho nesprávnosť, nezákonnosť, nespravodlivosť, ústavnú neakceptovateľnosť, a v neposlednom rade jeho rozpor s konštantnou judikatúrou z dôvodu, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Uviedol, že žalobca si uplatnil nielen nárok na náhradu škody nezákonným rozhodnutím, ale aj nesprávnym úradným postupom. Nesúhlasil s právnym názorom súdu, ktorý uvádza, že aj keby žalobca v spore o náhradu škody nezákonným rozhodnutím a nesprávnym procesným postupom preukázal, že úspešný žiadateľ vo výberovom konaní nespĺňal zákonné kritériá výberu, neznamená to, že by práve žalobca získal povolenia na prevádzkovanie ambulantnej záchranej služby. Podľa názoru žalobcu ak bolo v konaní nesporné a preukázané, že jediným hodnotiacim kritériom vo výberovom konaní bol najvyšší počet bodov, potom je

isté, že v prípade, že by sa preukázal nový počet bodov podľa výlučne zákonných kritérií, mal by istotu, že by bol vo výberovom konaní úspešným kandidátom. Preto tvrdenie oboch súdov nemá žiadnu oporu v podkladoch, v logickom uvažovaní, v predmete sporu a je arbitrárne. V tejto súvislosti namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia právnych otázok, ktoré dovolacím súdom neboli riešené (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) a ak by ich súd posudzoval inak, teda odvolací súd bol by názoru, že súd prvej inštancie mal povinnosť pripojiť správny spis žalovaného a sám skúmať a určiť príčinnú súvislosť, ktorú by tak objektívne mohol zistiť, potom by boli splnené všetky podmienky pre vyhovieť žaloby. Štát vždy zodpovedá, a to objektívne bez možnosti liberácie (§ 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z.) za škodu spôsobenú nezákonným úradným postupom do práv právnických osôb, teda aj za to, že ju spôsobil žalobcovi ako uchádzačovi výberového konania tým, že nezákonne stanovil podmienky (kritériá) výberového konania, čím v priamej príčinnej súvislosti dovolil uspieť inému uchádzačovi, ktorý zákonné kritériá nespĺňal, a uchádzača, ktorý ako jediný najlepšie spĺňal zákonné kritériá, vylúčil, čo skonštatovali správne súdy i Ústavný súd SR. Nesúhlasil ani s názorom o nepreukázaní výšky škody. Bolo potrebné preto zodpovedať nasledovné právne otázky:

- akým spôsobom za skutkového stavu, keď posudzovanie žiadostí uchádzačov o udelenie povolení na prevádzkovanie ZZS už objektívne pre uplynutie času správnymi orgánmi v správnom konaní nie je možné (tzn. nie je možné opätovne zvolať komisiu a opätovne vyhodnotiť počet pridelených bodov jednotlivých uchádzačov), pričom správne súdy jednoznačne skonštatovali nezákonnosť rozhodnutí a nesprávnosť správneho procesu správneho orgánu pri vydaní pôvodného rozhodnutia o udelení povolenia pre skoršieho víťaza (1. predpoklad náhrady škody spôsobenej štátom) musí žalobca v spore o náhradu škody nezákonným 8 rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom v takom výberovom (správnom) preukázať príčinnú súvislosť medzi takýmto nezákonným postupom/rozhodnutím a vznikom škody, ak správny orgán opätovne vyhodnotí body vo výberovom konaní už nemôže a žalobca nedisponuje ani len správnym spisom (vrátane hodnotiacich hárkov), resp. prechádza v takom jedinečnom prípade právo(moc) a súčasne povinnosť na súd s cieľom odškodniť poškodený subjekt podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, aby tento nahradil právomoc správneho orgánu (a hodnotiacej komisie) a sám pripojením spisu a prepočtom pridelených bodov pri zohľadnení iba bodov pridelených v minulosti iba za zákonom stanovené kritériá, ktoré uviedli a stanovili správne súdy v právoplatných rozhodnutiach o nezákonom postupe, skúmať a určiť, či je daná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím/postupom a škodou, a kto by v takom prípade vo výberovom konaní zvíťazil, ak jediným kritériom pre stanovenie víťaza výberového konania bol najvyšší počet pridelených bodov hodnotiteľmi (iba za zákonné kritériá) ?

alebo aj inak

- môže civilný súd v takom prípade (text vyššie) vysloviť, že i v prípade preukázania, že by nezvíťazil pôvodný víťaz (pôvodný uchádzač s najvyšším počtom bodov, avšak pridelenými aj za nezákonné kritérium - Projekt stratégie, ktorému priradil najvyšší počet bodov), by nemohol určiť, že víťazným uchádzačom je niekto iný (komu bude svedčiť najvyšší počet bodov iba za zákonné kritériá, tzn. bez Projektu stratégie) ?

- nejde v takom prípade (text vyššie) o odmietnutie spravodlivosti súdom (porušenie zásady zákazu odmietnutia spravodlivosti) podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy SR. A ďalej, aké sú právne možnosti poškodeného subjektu za takého stavu (text vyššie) domôcť sa svojho práva na náhradu škody na súde, ktorá jej reálne neudelením povolení a neprevádzkovaním ZZS vznikla ? Je jej odškodnenie vyňaté z právnej sféry a nikto jej značnú škodu spôsobenú pochybným a protiprávnym tendrom a postupom štátnych úradníkov a mašinérie nenahradí za žiadnych okolností ?

alebo aj inak

- je za daného stavu (text vyššie) pri základnom ústavnom práve čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, že každý má právo na náhradu škodu, ktorú spôsobil štát, a že súd nemôže odmietnuť spravodlivosť iba preto, že by zákon (právo) nepredvídal jedinečné okolnosti vzniku škody, správne, spravodlivé a zákonné, aby povinnosť skúmať a posúdiť kauzálny nexus prešlo na súd po podaní žaloby (tzn. počas súdneho konania) zo sporovej strany, ak sporová strana nemá ako inak dokázať príčinnú súvislosť (nedisponuje správnym spisom), o ktorej však vie, že v prípade, že by bol pridelený počet bodov iba za zákonné kritériá (tzn. nie aj za Projekt stratégie) by konanie vyhrala (ako aj v minulosti, resp. jediná mala technicko-materiálne zabezpečenie) ? Je súd povinný pripojiť si správny spis a následne príčinnú súvislosť skúmať a určiť ?

alebo aj inak

- za stavu (text vyššie) ak súd má preukázaný nezákonnosť postupu/rozhodnutia (1. predpoklad) a aj príčinnú súvislosť (2. predpoklad) už skúmať iba výšku škody ?

4. Žalovaný vo vyjadrení žiadal dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

6. Žalobca podľa obsahu (§ 160 CSP) vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. V preskúmvanej veci dovolateľ poukazuje na nesprávnosť, nezákonnosť rozhodnutia odvolacieho súdu a poukazuje na to, že svoj nárok na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. vyvodzuje jednak z nesprávneho úradného postupu a jednak z existencie nezákonného rozhodnutia.

10. Právo na spravodlivý proces je o. i. naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo, že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

11. Pokiaľ ide o arbitrárnosť, Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 rozlišuje dve podoby. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1

ústavy. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších inšancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

13. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie na odvolacom súde je postihnuté vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP z dôvodu jeho arbitrárnosti. Tento nedostatok spočíva v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zjavne neodôvodnené, pokiaľ sa v odôvodnení nijakým spôsobom (okrem citácie príslušných zákonných ustanovení § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z.z.) nevyporiadal so všetkými dôvodmi, pre ktoré bol uplatnený nárok žalobcu na náhradu škody vyplývajúci z § 3 zákona č. 514/2003 Z.z. Žalobca sa svojou žalobou domáhal náhrady škody podľa tohto zákona nielen pre existenciu nezákonného rozhodnutia, ale aj z dôvodu nesprávneho úradného postupu. Nesprávnosť úradného postupu žalovaného žalobca namietal v samotnej žalobe, ale aj v podanom odvolaní. Možno teda konštatovať, že odôvodnenie v tejto časti absentuje, čo zakladá procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

14. Dovolanie žalobcu za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), keď odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritornému dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

15. Najvyšší súd vzhľadom na vyslovené závery v súlade s § 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inšancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inšancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.